

SLAVKO PELEH

JOŠ JEDNOM O MESALOVU

O ocu hrvatskog zagonetaštva, kako je netko prozvao Miroslava Vukelića Mesalova, objavljena je dosad najopširnija monografija upravo u Senjskom zborniku (IV, 1970).¹ U toj raspravi sublimirao sam ono što se tada znalo o njegovu životu i zagonetačkom radu.

U međuvremenu otkriveno je niz značajnih činjenica s njim u vezi. Zbog svoje važnosti i uloge u našem zagonetaštvu Mesalov je bio i ostao ličnost zanimljiva za istraživanje i proučavanje. To je i razlog, da se u nizu povoda i vrlo često pisalo o njemu.²⁻¹³

Roditelji Miroslava Vukelića bili su Petar i Francika (Skolastika) rođena Smojver. Otac Petar rođen je (vjerojatno u Senju) 1805. Umro je od tuberkuloze 29. X 1863. u Senju. Majka Francika rođena je 26. II 1824. u Karlobagu, a umrla je 17. X 1866. u Senju.

Petar i Francika vjenčali su se 23. X 1850. u Karlobagu.

Dosad se znala samo Mesalovljeva godina rođenja, koja mu je uklesana na kameni nadgrobni spomenik na Mirogoju. U međuvremenu je pronađena knjiga krštenih i ustanovljeno je da je Miroslav (Fridrik, Jakov) Vukelić bio prvo dijete u roditelja, te da je kršten 17. VII 1851. godine u Karlobagu. Da li će se uspjeti potvrditi pretpostavka i o datumu rođenja, to je zasad neizvjesno i otvoreno pitanje.

Koliko je ovog momenta poznato, Vukelićevi su roditelji imali još četvero djece, koja su vrlo malena umrla, i to: Katarinu (1852—1855), Božu (1854—1855), Ivana (1856—1857) i Uršulu (1861—1861).

O tome kada se Mesalov otputio u zagonetačke vode, saznalo se također nešto.

Zagrebački list »Dragoljub«¹⁴ imao je rubriku namijenjenu zagonetkama. U broju 17 od 27. IV 1867. objavljena je »ZAGONETKA«. Od Dragojle Plušćecove«. Tri broja kasnije, u broju 20 od 18. V 1867. zapisano je da je među onima koji »Odgonetku... riešiše« i »Miroslav Vukelić u Senju«. Na isti način u istom listu spomenut je Vukelić još nekoliko puta. To predstavlja početak njegova zapisanog bavljenja odgonetanjem. Tada je Mesalovu bilo nepunih 16 godina.

Osam godina kasnije Vukelić objavljuje i svoju prvu zagonetku.

Časopis »Hrvatska lipa«¹⁵ u svom jedinom godištu donosio je i zagonetke. U broju 16 od 18. IV 1875. objavljen je ovaj Vukelićev

Sl. 160 — Slika Miroslava Vukelića — Mesalova, koju je oko 1925. izradio Iso Kršnjavi

LOGOGRYPH

Sa **b** dom ti od tatova brani,
sa **d** sjeća hrvatske te slave,
S **k** mnoge obitelji hrani,
Sa **p** katkad mnogim tupi glave,
S **t** svakog upravo razblažuje,
Kad se narav iz sna probuđuje.

Odgonetka: brava, Drava, krava, prava, trava.

U ovom listu spominje se Vukelić također među rješavačima. Navodi se i njegovo zvanje: car (inarski) asistent.

Poznato je, da je Mesalov 1893. otišao u mirovinu, vjerojatno zbog zdravstvenih razloga. U mirovinu je otišao kao šef carine u Sisku. Tih godina preseljava i u Zagreb.

List »Hrvatska smotra« imao je 1908. i 1909. rubriku sa zagonetkama pod naslovom »Razbibriga«. ¹⁶ I urednik i autori ovih zagonetaka ostali su u anonimnosti. Na temelju činjenice da je urednik ovog lista bio Mesalovljević sin Zvonimir, i na temelju sličnosti u zagonetanju, može se pretpostaviti da je autor i ovih zagonetaka upravo — Mesalov! Mesalov je tada napunio 57 godina života.

Kada je i gdje prvi put upotrijebio pseudonim »Mesalov«, zasad je još uvijek pitanje bez pravog odgovora.

Nepobitna je činjenica da je pod pseudonimom Mesalov počeo objavljivati zagonetke 1914. u zagrebačkom »Ilustrovanom listu«.

U međuvremenu je ustanovljeno da postoji načinjen i Mesalovljević portret. Autor portreta je Izidor Kršnjavi (1845—1927). Fotografija ovog portreta objavljena je 1925. u listu »Vijenac«. ¹⁷

O Mesalovu je puno toga otkriveno u zadnjih deset godina. Mnoge činjenice s njim u vezi traže i čekaju još uvijek odgovor. Svako novo saznanje o Mesalovu je važno i zanimljivo. »Možda su ovi fakti o Mesalovu manje važni od njegovih zagonečica... Svojim stvaralaštvom u razdoblju 1914—1918. u »Ilustrovanom listu« udario je temelj modernoj enigmatiki. Čak i kasnije, nakon njegove smrti 20. VIII 1925. ¹⁸ godine njegove zagonetke ostale su vrijedne i na razini autora kasnijih generacija. Znatno broj njegovih zagonetačkih ostvarenja ostali su klasika, zagonetačka klasika, kojoj se nema što ni dodati niti oduzeti, i iz koje se može i danas učiti.

Vučić Ciril Mesalov u više toga ostao je neponovljiv. ¹⁴

Enigmatsko udruženje »Čvor« iz Bjelovara namjeravalo je u povodu 130 godina Mesalovljevića rođenja (1851—1981) izdati iscrpnu monografiju, ali zbog neistraženosti nekih razdoblja ovaj pothvat odgođen je za neku drugu prigodu.

Mesalovljević život i zagonetački rad zanimljiv je za istraživanje isto toliko koliko i njegove zagonetke za rješavanje.

IZVORI

1. PELEH, Slavko. MIROSLAV VUKELIĆ—MESALOV. Pionir hrvatskog umjetnog zagonetaštva. »Senjski zbornik«, IV, 309—324 — Senj, 1969/70.
2. BANCIC, S(lavo). MIROSLAV VUKELIĆ PIONIR NASE ENIGMATIKE. »Modra lasta«, XXIII, 19—20, 47 — Zagreb, 1. VI 1971.
3. ANONIMNO. DA LI ZNATE? (Hijeroglifi, Edip, Mesalov). »Zagonetka«, II, 14, 8 — Zagreb, 4. IV 1942.
4. ANONIMNO. IZ OSTAVSTINE MESALOVA. »Zagonetka«, II, 41, 3 — Zagreb, 31. X 1942.
5. ANONIMNO. MIROSLAV PL. VUKELIĆ—MESALOV. Uz stranicu zagonetaka na trećoj strani. »Zagonetka«, II, 41, 7 — Zagreb, 31. X 1942.
6. ANONIMNO. IZ OSTAVSTINE MESALOVA. »Zagonetka«, IV, 1, 3 — Zagreb, 1. I, 1944.
7. ANONIMNO. MIROSLAV VUKELIĆ—MESALOV OTAC HRVATSKE ENIGMATIKE. »Rebus«, II, 18, 3 — Osijek, VII/1958.
8. PELEH, Slavko. MESALOV — 45 GODINA NAKON SMRTI. »Čvor«, III, 45, 10—11 — Bjelovar, 12. XII 1970.
9. PELEH, S(lavko). MESALOV. 120. obljetnica rođenja, 1851—1971. AENIGMOLEGIJ MESALOVA, »Čvor«, IV, 71, 10/11 — Bjelovar, 11. XII 1971.
10. PELEH, S(lavko). STO JOŠ NE ZNAMO O MESALOVU. »Čvor razbibriga«, VII, 215, 13/14 — Bjelovar, 12 (19 !), X 1974.
11. PELEH, Slavko. POLUSTOLJETNICA MESALOVljeviće SMRTI. »Čvor razbibriga«, VIII, 238, 13/14 — Bjelovar, 9. VIII 1975.
12. HORVAT, Stjepan. LEKSIKON ZAGONETACA JUGOSLAVIJE. Vukelić, Miroslav, str. 171 — Bjelovar, 1979.
13. (PELEH, Slavko). VELEZAGONETAČ BEZ DATUMA ROĐENJA. »Vjesnikov kviz«, X, 248, 20 — Zagreb, 19. VIII 1981.
14. PELEH, Slavko. JOŠ O MESALOVU. »Čvor razbibriga«, X, 280, 13 — Bjelovar, 19. III 1977.
15. PELEH, Slavko. 105 GODINA OD PRVE MESALOVljeviće ZAGONETKE. »Čvor razbibriga«, XIV, 380, 13 — Bjelovar, 17. I 1981.
16. PELEH, Slavko. NOVO O MESALOVU. »Čvor razbibriga«, IX, 270, 14 — Bjelovar, 30. X 1976.
17. »Vijenac«, III, 12, 353 — Zagreb, 16. VI 1925.
18. »Hrvatska metropola«, I, 27, 314 — Zagreb, 23. VIII 1925.